

Μια από τις πολλές νέες δραστηριότητες στο επανοικειοποιημένο ΑΠΘ, τα rollers στην πλ. Χημείου

Αν δεν μπορώ να χορέψω, δεν είναι η επανάστασή μου

Υπάρχει μία καταπληκτική σκηνή στο βιβλίο «Ταξίδι στο παρελθόν» του Abel Paz, που έχει ως εξής: ο (16χρονος τότε) συγγραφέας πηγαίνει στα γραφεία της Ελευθεριακής Νεολαίας κατά τη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης κι εκεί άφωνος βλέπει ένα ζευγάρι συντρόφων του να φιλιούνται. Εξοργισμένος που «μπερδεύουν τον αγώνα με τον έρωτα», βάζει τις φωνές κι αποχωρεί, μέχρι που συναντά έναν άλλο σύντροφο, ο οποίος του εξηγεί: «Για άκου μια στιγμή: δεν καταστρέφουμε τις εκκλησίες ούτε προσπαθούμε να ξεριζώσουμε τον καθολικισμό από τα μυαλά των ανθρώπων για να μετατρέψουμε την αναρχία σε θρησκεία και τα αθήναια σε εκκλησίες. Ο αναρχισμός είναι η ποίηση της ζωής και ο έρωτας είναι η πιο υψηλή της έκφραση. Τι πιο φυσικό από το να αγαπιούνται, να φιλιούνται και να κάνουν έρωτα ο Ερνέστο και η Πιλάρ; Εσύ δεν είσαι ερωτευμένος;»

100-παρα-κάτι χρόνια μετά, θα μπορούσε να διαδραματιστεί (τηρουμένων των αναλογιών) μία παρόμοια σκηνή; Επιβιώνουν ακόμα αυτές οι αντιλήψεις που θέλουν τον αγώνα αποκομμένο από τον έρωτα, τη χαρά, τη συλλογική και ανατρεπτική έννοια της απόλαυσης; Υφίσταται ακόμα η διάκριση μεταξύ των «σοβαρών» πολιτικών διαδικασιών, όπως μία συνέλευση ή ένα συντονιστικό, και των «ασόβαρων» ή «απολίτικων» που περιλαμβάνουν ολόημερα πικνίκ, παιχνίδια, καφενεία, bazaar ή οτιδήποτε άλλο διοργανώνεται στα πλαίσια της επανοικειοποίησης του campus του ΑΠΘ, εν μέσω φοιτητικού κινήματος;

Για να απαντήσουμε σ' αυτά τα ερωτήματα, θα πρέπει πρώτα να εξηγήσουμε τι εννοεί ο καθένας και η καθεμιά μας όταν μιλάει για το «πολιτικό» και το «κοινωνικό» ή/και «προσωπικό». Εδώ και πολλά-πολλά

χρόνια, λοιπόν, με τη λέξη «πολιτική» κάποιοι εννοούν καθαρά και ξάστερα *θέσεις και σχέσεις εξουσίας*. Κεντρικές εξουσίες πρώτα απ' όλα (πχ εκλογές και κοινοβούλια), αλλά και εξουσίες χαμηλότερων επιπέδων (βλέπε φοιτητικές εκλογές, για παράδειγμα, συσχετισμούς μέσα στα Δ.Σ. κλπ). Αν κανείς νομίζει ότι με τα παραπάνω φωτογραφίζουμε την αριστερά σε όλες της τις παραλλαγές, σωστά νομίζει. Παρ' όλα αυτά, ένας παρόμοιος τρόπος σκέψης και δράσης μπορεί να χαρακτηρίζει και άλλες πολιτικές δυνάμεις, χωρίς αυτές να χαρακτηρίζονται ντε και καλά από τις γνώριμες μεσολαβήσεις του κόμματος, των εκλογών, της αντιπροσώπευσης κλπ. Μοιράζονται, όμως, μια κοινή αντίληψη όσον αφορά τη διάκριση και νοηματοδότηση του «πολιτικού» και «κοινωνικού», καθώς και το αδιαμφισβήτητο αβαντάρισμα του πρώτου σε βάρος του δεύτερου. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που κυριαρχεί είναι ένας προσανατολισμός προς μία καθεστωτική αντίληψη περί εξουσίας, με αποτέλεσμα οποιαδήποτε πολιτική πράξη δεν συγκλίνει άμεσα ή έμμεσα, αργά ή γρήγορα, με μία «καταγραφή δυνάμεων», με μία σύγκρουση σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο, με μία αναβάθμιση του αγώνα που θα αποτυπωθεί, όχι σε ποιότητες, αλλά σε ποσότητες, να θεωρείται «ασόβαρη» και «απολίτικη». Για να το πούμε με πιο απλά λόγια: αν ένα κίνημα κατέβασε την 1^η εβδομάδα 1000 άτομα στον δρόμο και τη 2^η εβδομάδα 3000, τότε το μοναδικό πράγμα που πρέπει να το απασχολεί είναι αν την 3^η εβδομάδα θα καταφέρει να ξεπεράσει το όριο της προηγούμενης –οτιδήποτε άλλο θα θεωρηθεί αποτυχία, αφού ως διεύρυνση του κινήματος δεν ορίζεται το βάθεμα και η επέκταση των περιεχομένων και των ιδεών που κουβαλάει, αλλά η εκθετική,

γραμμική αύξηση των ανθρώπων που το αποτελούνε. Παρομοίως, αν καταφέραμε να εισβάλουμε με τόσο εκκωφαντικό τρόπο στην κεντρική πολιτική σκηνή δύο φορές μέσα σ' ένα μήνα λόγω δύο θεαματικών εκκενώσεων, τότε ο μόνος δρόμος που απομένει, είναι να ψάξουμε για μία ακτιβιστική δράση που θα προκαλέσει ακόμα περισσότερο ντόρο, λες και χρειαζόμαστε τους παραμορφωτικούς καθρέφτες του θεάματος για ν' αναγνωρίζουμε τη δύναμή μας κάθε φορά.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι τελικά το κίνημα γίνεται αντιληπτό από κάποιους ως ένας προπομπός (της επανάστασης;), ως ένας «πολιορκητικός κριός» που χρησιμοποιείται εργαλειακά μόνο και μόνο για να τα βάλει με μια κυβέρνηση, να την αναγκάσει να οπισθοχωρήσει όσον αφορά κάποιο αίτημα, να «αναγνωριστεί» από αυτήν ως ένας ισότιμος συνομιλητής ή «άξιος» αντίπαλος κλπ. Αντίστοιχα, τα οποιαδήποτε «κοινωνικά» χαρακτηριστικά ενός αγώνα (πχ η ιδιαίτερη σύνθεσή του που μπορεί να συμπεριλαμβάνει ευρύτερα κοινωνικά κομμάτια πέρα από τις «συνήθεις» κατηγορίες των εργατών ή των φοιτητών, η επέκτασή του σε ανεξερεύνητα ανταγωνιστικά πεδία, οι καινοτόμες μορφές παρέμβασης που μπορεί να εισάγει κλπ) συνήθως μεταφράζονται ως «απολίτικα» που πρέπει να πολιτικοποιηθούν σε δεύτερο χρόνο, εννοώντας κυρίως τη στρατολόγηση μελών για το εκάστοτε κόμμα ή γκρούπα. Με τον ίδιο τρόπο, η πρακτική της κατάληψης (για να έρθουμε και στα δικά μας) χρησιμοποιείται ως απλά ένα μέσο αγώνα που οφείλει να προωθήσει την επανάσταση και να λειτουργήσει πιστικά προς την εξουσία, παρά ως ένας τρόπος για την εκ θεμελίων αναδιάρθρωση αυτής της κοινωνίας.

Απέναντι σε όλα αυτά, στέκεται ένα διαφορετικό είδος «πολιτικής», αποστασιοποιημένο απ' το περιβάλλον

«κεντρικό ζήτημα» κάθε συνεπούς κόμματος ή οργάνωσης, δηλαδή απ' την κατάληψη της εξουσίας. Ήδη από εκείνα τα ταραχώδη χρόνια των 60's και των 70's, αυτή η στενά εννοούμενη έννοια της πολιτικής στραπατσαρίστηκε μια και καλή απ' όλες αυτές που δεν μπορούσαν να βουλευτούν με μία ιώβεια υπομονή για την έλευση της μελλοντικής επανάστασης που θα δικαιώσει τους κόπους ενός μίζερου παρόντος. Κάποιοι απλά αναρωτήθηκαν «και μέχρι την επανάσταση, τι;» και αφαίρεσαν απ' τις παραδοσιακές οργανώσεις της αριστεράς το μονοπώλιο του ορισμού για το τι είναι πολιτικό και τι όχι. Επαναπροσδιόρισαν αυτόν τον όρο και ονόμασαν, τελικά, έτσι, την ανίχνευση, την ανάδειξη και την ανταγωνιστική οργάνωση πάνω σε οποιαδήποτε αντίθεση παράγεται στα πλαίσια του καπιταλιστικού τρόπου οργάνωσης της κοινωνίας-εφόσον ο ένας πόλος αυτής της αντίθεσης είχε σχέση με το κράτος, το κεφάλαιο, την πατριαρχία, την εκμετάλλευση και την καταστροφή της φύσης, το εμπόρευμα, το θάμα, την κατάσταση των κοινωνικών μειονοτήτων, την καταπίεση των σεξουαλικοτήτων κ.ά. Μετατοπίζοντας, παράλληλα, την έννοια της πολιτικής από ένα άφταστο, υψηλό και μακρινό (χωρικά και χρονικά) επίπεδο, και γειώνοντάς την σ' αυτό που ονομάζουμε *καθημερινή ζωή*. Παρατώντας τη μιζέρια και τη σοβαροφάνεια μιας προτεσταντικής αντίληψης των αγώνων, και ανακαλύπτοντάς τους εκ νέου σαν εγχειρήματα χαράς: *την επανάσταση σαν ένα απελευθερωτικό, χαρούμενο πανηγύρι που έλεγε κι ένας παλιός αναρχικός.*

Όπως μπορεί να καταλάβει κανείς, εδώ πλέον μιλάμε για δύο ριζικά διαφορετικές εννοιολογήσεις της ίδιας της επανάστασης. Για κάποιους, αυτή η λέξη συρρικνώνεται στη στιγμή που κάποιος ιεραρχικά (ή και όχι απαραίτητα) οργανωμένος στρατός κάνει έφοδο και «παίρνει» τα χειμερινά ανάκτορα (η λεγόμενη και «μεγάλη νύχτα»). Από την άλλη, μπορούμε να δούμε την επανάσταση και ως έναν *μη-αναστρέψιμο μετασχηματισμό* στον τρόπο ύπαρξης αυτής της κοινωνίας: ως τη διάσχιση ενός σημείου *μη-επιστροφής*. Μακριά από λογικές που θέλουν αυτό το σημείο να είναι η κατάληψη της εξουσίας ή η παγίωση των κοινωνικών συγκρούσεων στην «πολιτική» έκφρασή τους, είναι σημαντικό να συλλάβουμε την ίδια την επανάσταση ως μια διαδικασία εγγεγραμμένη μέσα στην κοινωνική έκφρασή της, δηλαδή ικανή να θέτει διαρκώς το πρόβλημα των εναλλακτικών της μέσω της αμφισβήτησης, κι ως μη φτάνει στο σημείο να εγκαθιδρύει τυπικά το πέρασμα σε μία διαφορετική κοινωνική μορφή. Μιλάμε, εν τέλει, για περιεχόμενα και οργανωτικές μορφές που καταφέρνουν να συγκλίνουν και ν' αποκλίνουν σ' έναν

διαρκή πόλεμο φθοράς με τις σχέσεις εξουσίας κι εκμετάλλευσης: ένα σύνολο μικρο-ρήξεων που καταφέρνουν αυτό που κάποτε ονομάστηκε *αποδιάρθρωση* της καπιταλιστικής σταθερότητας –σαμποτάζ και συλλογική αυτοαξιοποίηση με άλλα λόγια... Ή, φέρνοντάς το στα μέτρα του σήμερα και της συγκυρίας που περνάμε: *κατάληψη για να ζήσουμε* (συλλογικά, ανατρεπτικά, ευτυχέστερα), *κατάληψη για να εμποδίσουμε* (εκπαιδευτικές διαδικασίες, νομοσχέδια, παραγωγικές δραστηριότητες κλπ).

Άμεση συνέπεια όλων των παραπάνω είναι ότι καλούμαστε να επαναπροσδιορίσουμε τον τρόπο αποτίμησης ενός αγώνα, να απεγκλωβιστούμε από τους συνήθεις όρους της «νίκης» και της «ήττας». Προφανώς, ακόμα και σ' ένα συμβολικό (πόσο μάλλον σε πρακτικό) επίπεδο, το μπλοκάρισμα ενός νόμου, η ικανοποίηση ενός αιτήματος έχουν ανεκτίμητη αξία, αλλά πολλές φορές οι ποιότητες που παράγει ένας αγώνας τη στιγμή που συμβαίνει μπορούν να υπερκεράσουν οποιαδήποτε μελλοντική κατάληξη του –θετική ή αρνητική. Να το πούμε κι αλλιώς; Αν σ' ένα μήνα από τώρα, η ημερία βασιλεύει στο ΑΠΘ, ας βάλουν τα κλάματα μονάχα όσοι μεταφράζουν τους αγώνες σε εξαγγελίες αρχών, προγραμμάτων και σχεδίων δράσης, και την αποτελεσματικότητά τους (των αγώνων) στην επιβεβαίωση ή την αποτυχία όλων των παραπάνω. Οι υπόλοιποι μπορούμε να θυμηθούμε τις διαγώνιες συνδέσεις του φοιτητικού (και μαθητικού) κινήματος του 2006-2007 με την εξέγερση του Δεκέμβρη του '08 και τους αγώνες ενάντια στη λιτότητα του '10-'12, την περιοδικότητα των πρωτοβουλιών, συνελεύσεων και καταλήψεων που «έρχονταν και φεύγανε» συνεχώς εκείνο τον καιρό, τα χίλια δυο γνώριμα πρόσωπα που ωριμάζαν όμορφα όπως οι αγώνες μέσα στα χρόνια και τα άλλα τόσα άγνωστα εκείνους τους 10.000 που εμφανίστηκαν από το πουθενά για να υπερασπιστούν *τη δικιά τους Villa*. Αν μας πείθουν για κάτι όλα αυτά, δεν είναι για την προσμονή μας για ένα «τέλος» που θα σηματοδοτήσει τη νικηφόρα πορεία μας, αλλά για τις ζωές μας ως εμμενείς διαδικασίες που αρθρώνονται διαρκώς και μακροπρόθεσμα, πλούσιες σε λάθη μεταβολισμού και αποτελούμενες από μια αλυσίδα σημειακών ρήξεων, μετατοπισμένων στον χρόνο και τον χώρο. Αν δοκιμάσουμε να σκεφτούμε μ' αυτούς τους όρους,

τότε τα κινήματα του παρελθόντος δεν θα αποτελούν πια «ήττες», «χαμένες ευκαιρίες» ή «γενικές πρόβες», αλλά στιγμές ανάδυσης αυτού του καρστικού ποταμού που συνιστά η κοινωνική δημιουργικότητα.

Όσο για το κινηματικό παρόν; Όσοι και όσες τους τελευταίους μήνες, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, γευτήκανε αυτήν την εμπειρία του ανοικτού, γνωρίζουν πολύ καλά ότι δεν μπορούν πλέον να επιστρέψουν στα φέρετρα της καθημερινής ρουτίνας. *Μεσολάβησε κίνημα...*

Φωτογραφία από την διαδήλωση στις 11/3/21, την ημέρα της 2^{ης} εκκένωσης της πρυτανείας: στο βάθος οι συγκρούσεις που ακολούθησαν όταν η πορεία συνάντησε φραγμό της αστυνομίας στην Καμάρα.